

πείδειξη σκότωμα ώρας, ή αβριβισμό, και γίνετε μιλάτν του δημοτικισμού. Το κόμμα ώργάνωσε τώρα εκπαιδευτικό τμήμα: όρίστε να διδάξετε στις μάζες τὸ δημοτικισμό. Γιατί αυτές οι μάζες θά σᾶς νιώσουνε, αυτές θά επιβάλλουνε τὸ δημοτικισμό και με τὸ αίμα τους. Οι εκατομμυριοῦχοι, πὸν σᾶς θαμάζουνε τώρα, θά τραβηχτοῦνε τὴ στιγμή τῆς κινήτου. Μή ζητάτε να ψαρέψετε διαδοῦς ανθρώπους πὸν δὲν ἔχουνε κανένα φυσικό δεσμό με τὸ δημοτικισμό. Αὐτοὶ δὲ θέλουνε ἄς ἔρθουνε μαζί μας. Παλαίψετε να κερδίσετε τὸ λαό, πὸν τώρα τὸν κρατάει στὰ νύχια της ἡ καθαρεύουσα.

4). Κυκλοφορήστε βιβλία, ἐφημερίδες, περιοδικά, ιδρύστε νύχτεφνά σχολεία, ὀργανώστε διάλεξες, γιορτές, θέατρα, προπαγανδιστικά ταξίδια στις ἐπαρχίες, στὰ χωριά, καταρτίσετε σὲ κάθε πόλη, σὲ κάθε χωριό, ὄμιλους, τμήματα, κέντρα, πλέξτε ἕνα δίχτυ πὸν να κλείσει μέσα ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Προσπαθήστε να μπειτε μέσα στὰ ἐργατικά σωματεία, κήρυκες τοῦ Δημοτικισμού. Βγῆτε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀσφυκτικὴ ἀτμοσφαίρα τοῦ ὄμιλου σας στὸν ἥπαιδρο, να ἀνασᾶνετε καθαρό ἀέρα. Ὅπου βρῆτε τέτοια ὀνάνωση να προϋπάρχει, ἀγκαλιάστε την, δώστε της τὰ μέσα να ἀναπτυχτεῖ. Νά ὁ «Νουμάς», εἶναι μιὰ ὀργάνωση, ἔχει παρελθό, ἔχει παράδοση, ἔχει Πανελλήνιο κύρος, κατάντησε πιά θεομῶς, και ὑπορεῖ να γίνε ἕνα τρομερό ὄμιλο για τὸν ἀγώνα. Να στερεωθεῖ ὁ «Νουμάς» και να φτάσει ὡς τὴν τελευταία κλίμακα για να κηρύξει τὸ καινούριο Βαγνέλιο. Μή μᾶς ἀντιτάξετε πὸς δὲν ἔχετε τάχα τὰ μέσα για μιὰ τέτοια πλατεία προπαγάντα. Εἶτανε κάποιε ἐποχὴ πὸν τὰ εἶχατε, μὰ ἀντὶ να τὰ μεταχειρισητε, φωνάζατε ἀκούτ, μιλιὰ, σιγὰ σιγὰ μὴ μᾶς πᾶν ἄντι ἡμεῖς οἱ καθαρευουσιάνου.

5). Ἡ Μεταρρύθμιση πρέπει να παρουσιαστῆ ὀλοκληρωτικῆ, σὲ ὄλους τοὺς κύκλους τῆς ἐκπαίδευσης, με ὄγκο, και με τρόπο πὸν να νιώσει ἀμέσως ὁ λαὸς πὸς κάτι ἀληθινὰ μεγάλο, κάτι ἀληθινὰ καινούριο μπῆκε στη θέση τοῦ παλιού. Ἡ δημοτικὴ γλώσσα πρέπει να μπει στὰ σχολεία συνολομένη με ὀλόκληρο πρόγραμμα ἀπὸ ριζικὲς ἐκπαιδευτικὲς μεταβολές, πὸν να κάνουνε τὰ σχολεία να πάρουνε τέλεια ἀλλιώτικη ὄψη, σὲ τέτοιο βαθμό, πὸν ὁ κόσμος να νιώσει πὸς τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νάντικαταστήσου με ἕνα βιβλίο μ' ἕνα ἄλλο βιβλίο, πρὸς πὸς μιὰ ἀληθινή ἀθυσσο χωρίζει τὸν παλιό κόσμο ἀπὸ τὸ νέο. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη ἡ μεταρρύθμιση να συνοδευτεῖ και με τὴν ὀικονομικὴ ἀνακούφιση τοῦ λαοῦ. Ὅλα χάρισμα, τουλάχιστο στην ἀρχή: χάρισμα τὰ βιβλία, χάρισμα ἡ ἐγγραφή, ἡ γραφικὴ ὄψη, ἀκούε και τὰ ρούχα τῶν παιδιῶν, και ἡ τροφή τους, ὄς εἶναι μπορετό. Ἐτσι θά πιστέψουνε ὄλοι πὸς μπῆκανε ὄναν ἀλλιώτικο κόσμο. Τὰ ἡμίμετρα και οἱ ἐπιφύλαξες, ἀντὶ να εὐκολύνουνε, δυναμώνουνε τὴν ἀντίδραση. Ὅταν εἶναι να πολεμήσεις ἕνα βιβλίο, εὐκολο εἶναι νάντιδράσεις. Ἐνεκ ὀλάκερο ὀικοδόμημα σου πέφτετε δύσκολο να τὸ ρήξεις.

6). Ἡ μεταρρύθμιση πρέπει να σιαστῆ κάτω ἀπὸ ἕνα μεγάλο ὄνομα. Τῶχουμε; Για σήμερα, ἐγὼ δὲ βλέπω πὸν ἄλλο ὄνομα θά μποροῦσε να δώσει κύρος στη μεταρρύθμιση, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ψυχάρη. Ὅγκος ἀληθινός. Μή βλέπετε πὸς τὸν ὄρῖζουνε. Στὸ

βάθος ὄλοι τὸν σέβουνται. Και δίπλα του ἐπιτελεῖα, ἐπιτελεῖα. Ὅ,τι διαλεχτό, ὄ,τι ἠθικό, ὄ,τι γερό, ὄ,τι δυνατὸ ἔχει να ἐπιδείξει ὁ δημοτικισμός.

7). Ὅσο να γεννηθεῖ τὸ σχολικό βιβλίο πὸν ὀνειρευόμαστε, προτιμότερο εἶναι να γίνε μιὰ ἐκλογή ἀπὸ τὴ λογοτεχνία μας. Ἄς διαλέξουμε ὄ,τι μπορεῖ να δώσουμε στὸ παιδί. Και συνάμα ἄς περιμένουμε τὸ μεγάλο σχολικό δημιουργό.

Αὐτὰ προτείνω ἐγὼ. Τώρα θά με ρωτήσετε: Και ἡ δημοτικὴ ὀρισμένα πρέπει να μείνε στὰ σχολεία. ναὶ ἡ ὄχι; Κ' ἐγὼ σᾶς λέω: Και να μείνει, τὸ ζήτημά μας δὲ λύνεται. Και να βγεῖ, τίποτα δὲ χάνουμε, ἀμα ἔχουμε ὄρεξη να δουλέψουμε. Γιατί τὸ ζήτημα δὲν εἶναι μόνο γλωσσικό. Εἶναι και κοινωνικό. Τὸ σημερινὸ κοινωνικό σύστημα, πὸν μᾶς ἔδωκε τὴν καθαρεύουσα, δὲν μπορεῖ τὸ ἴδιο να χωρέσει τὸ δημοτικισμό. Ἡ τὸ κοινωνικό σύστημα πρέπει να πλατύνει, ἡ ὁ δημοτικισμός να στενέψει με ἀθῖοριστες πρὸς τὴ φύση του ὑποχῶρεςες. Αὐτὸ θά εἶτανε ὀλέθριο.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Τὰ περίφημα δώδεκα σονέτα, πὸν ὁ μεγάλος Ἴταλὸς ποιητῆς Ι. Καρριούτσι, με τὸν τίτλο Σά ι ρ ὀ (Αὐτὸ θά πετύχει) ἔγραψε, βγῆκανε σὲ βιβλίο, σὲ μιὰ πολὺ πετυχημένη Ἑλληνικὴ μετάφραση τοῦ κ. Αγγ. Γ. Μακρῆ. Τὸ βιβλίο ἔχει πρόλογο πολυσελίδο και σχόλια ἱστορικά και κριτικά στὸ τέλος, ἀπαραίτητα για να νιώσει κανεὶς τὰ σονέτα, πὸν ὄλα, καθὼς εἶναι γνωστό, στηρίζονται πάνω σὲ ἱστορικά γεγονότα. Κρίμα μοναχὰ πὸν και ὁ πρόλογος και τὰ σχόλια εἶναι γραμμένα σὲ μιὰ κακὴ και ἀντιπαθητικὴ καθαρεύουσα, ἐνὼ στη μετάφραση τῶν Σονέτων ὁ κ. Μακρῆς δείχνει πὸς ἀγαπάει και ξαίρει ἀρχετὰ καλά τὴ Δημοτικὴ. Ἀπὸ τὰ σονέτα, για δείγμα, δημοσιεύουμε τὸ πρώτο:

Ὅ ἥλιος λάμπει στὰ βουνὰ στη Βοργόνη,
και στὸ Μάρνη για τὸν τρύφο φωτᾶει
τὴν Πικάρδικη γῆ, πὸν ἀργεῖ, ζητάει
τ' ἀλέτρι, για τὴ νέε σπορὰ να ὀργᾶνει.

Στ' ἀμπέλια τὸ κλαδευτήρι ξαμῶνει
σὸν τσεκούρι, μ' ὀργῆ, λὲς κ' αίμα στᾶει
γιαῖς ἔρμες σὲ δύση ἄλικη κοιτάει
ὁ ὀργωτῆς, πὸν τὸ μάτι πλάνο ἀσκᾶνει.

Τὰ βούκνετρα, στὰ βῶδια, πὸν μουγκρίζουν,
τινάξει και στριφογυρίζει, ἀδράζει
τὴ λαβὴ και κραῖζει: Ἐμπρός, Γαλλία, ἴσα!

Τρίζει τᾶλέτρι σταύλαμα, καπνίζον
οἱ κάμποι σκοτεινὸς ὁ ἀγέρας βράζει
φωτᾶσματα με τοῦ πολέμου λύσσα.

— ΑΛΕΞ. ΜΩΡΑΪ-ΤΙΔΟΥ: Διηγήματα, (τόμ. Α'), ἐκδ. Ι. Σιδέρη, ὄχι. 6. — Γι' αὐτὸ τὸ βιβλίο τοῦ Συναθῆτη δημοματογράφου, πὸν τὰ διηγήματα τὸν εἰναι σαρκοποιημένα δὲ και κεί, σὲ πᾶ

λιές εφημερίδες και περιοδικά, θα μιλήσουμε πλατύ-
τερα σε κατοπινό φύλλο.

—ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ, Σταυρούλας Γ. Μαρκέτου. Δοχ. 5. — Ένας τόμος καλλιτεχνικά τυ-
πωμένος. Έχει μερικά διηγηματάκια καλούτσικα, δυό
τρία μάλιστα κι αρκετά καλά, και μερικές σκεψούλες,
που κάτι θέλει να πει μ' αυτές. Κείνο όμως που μάς
έκανε περισσότερη κι αγαθότερη εντύπωση, είναι το
«Σημειώμα» της, στο τέλος, όπου σ' αυτό μας δείχνε-
ται ή δ. Μαρκέτου μιὰ κοπέλλα με ψυχή δυνατή, τόσο
δυνατή μάλιστα, που να μην τή φοβίζει ή 'Αλήθεια,
ακόμα κι όταν πρόκειται να ζημιώσει τον εαυτό της
κρηγνόντις τηνε. Νά, ένα χαρακτηριστικό κομμάτι
από τον πρόλογο της : «Μερικές εφημερίδες έγραψαν
αρκετά κλακεντικά για το βιβλίο μου (το πρώτο βι-
βλίο της είναι ένας τόμος «Μικρά - Μικρά» για παι-
διά). Μά ξεκρίωσα πως σ' όλες είχε βάλει το διά-
χυτο του κάποιος συγγενής μου, δημοσιογράφος, του
οποίου ο συγγενικός ζήλος υπέρ της ορελάμιας, τον
έκανε να κρύψει μερικά χρόνια από την ηλικία μου,
και να με γράψει *δοχτορέσσα* ενώ, προς το
πιορόν τουλάχιστο, δεν είμαι παρά μιὰ φοιτήτρια της
φιλολογίας». Μιὰ τέτοια πλατιά ειλκρίνεια, συντρο-
φεμένη και με αρκετά συγγραφικά χαρίσματα, μάς
δίνουν κάθε έλλειδα πως ή δ. Μαρκέτου θα βγάλει κι
άλλα, πολύ καλύτερα βιβλία, με τον καιρό.

—ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ του Ζημάκη.—Α. Κ. Τραν-
κλιαντώνη : Διηγήματα (τόμος Α') δοχ. 6.50.
—'Αριστόης Παπαδοπούλου : 'Από παντοῦ τῆς
'Ελληνικῆς γῆς (διηγήματα) δοχ. 4.— Ρω-
σικά παραμύθια και ἔστορίες (με-
τάφρ. Κλεοπάτρας Ε. Ευστρατιάδη, από τὰ Ρωσικά)
δοχ. 5. — Τὰ βιβλία αὐτὰ πωλοῦνται στο
'Αθηναϊκό Βιβλιοπωλεῖο» (Σοφοκλέους 3).

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

—Ένας ποιητής που χάθηκε νέος—Σερβική
ποίηση—Τὸ βιβλίο τῆς χαράς—Πόλεμοι και φι-
λολογία.

— Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ζόρζ Μαρτό, νέου ποιη-
τη, εικοσιπέντε χρόνων, οἱ φίλοι του σύνταξαν, ὅσα τρα-
γοῦδα εἶχε προφτάσει νὰ γράψει, σ' ἕνα μικρὸ τό-
μο, με τὸν τίτλο «Σπασμένη λύρα». Διαβάζοντας ε-
ρικά ἀπὸ τὰ μικρὰ του αὐτὰ λουλουδία, δὲν μπορεῖ
παρὰ νὰ θλιβεῖ κανεὶς, γιατί τόσο πρόωρα, με τὸ θά-
νατο, χάθηκε ἕνα δυνατό ταλέντο, ἕνας γλυκὸς ποιη-
τής. Κάθε τραγοῦδι, κάθε στίχος του, εἶναι πλημμυ-
ρισμένος ἀπὸ μιὰ χάρη λεπτή κ' εὐγενική. Ὁ Μαρ-
τό εἶταν ἀπὸ τοὺς ποιητὲς ἐκείνους που, μακριὰ ἀπὸ
τὸν κόσμο, βρίσκουν μιὰ τρελλή εὐχαρίστηση στὴν ἀ-
πόμνηρη ζωὴ καὶ στὴ σφαίρα τῶν ὀνείρων. Γι' αὐτὸ ἔ-
πος καὶ τὰ τραγοῦδι του ἐκδοθήκανε σὲ πενήντα μῶ-
νο τεύχη, που λίγοι θάχουν τὴν εὐτυχία νὰ ἀποκτή-
σουν, ὅταν ἑοδεύεται τόσο χαρτὶ γιὰ νὰ διαδοθῶν
ἔργα μέτρια, στερημένα κάθε ὀμορφιά καὶ κάθε
τόσο. Ἀλλὰ ὁ Μαρτό εἶταν ἀπὸ κείνους που ἐπιθυ-
νοῦν στὴν ἡσυχία καὶ θαλπωρὴ μελαγχολίας, πρὸς τὸν

νουν καμιά προσοχὴ στὶς τιμὲς καὶ στὶς δόξες, που
πάντοτε εἶναι... ἀνθυγιεινές. Ὁ θάνατος τὸν ἄρπα-
ξε πολὺ γρήγορα, ἀφίνοντας κατόπι του τὴ γλυκαὶά
του θύμηση.

— Μέσα σ' ἕνα τόμο, που κάνει κάποιο κρότο στὸ
Βελιγράδι, στὴν «Ποίηση τῆς Ἰθάκης», ὁ κ. Μιλὸς
Τορριάνσκυ παραδέτει με μεγάλη ἐπιτυχία στίχους
λευτέρους, που μόνο τώρα πρωτοεμφανίζονται
στὴ Γιουγκοσλαβικὴ ποίηση. Κόβοντας κάθε δεσμό με
τὸν παλιὸ ρομαντισμό, με τὴ δόξα καὶ τὶς προδόσεις,
ὁ κ. Τορριάνσκυ ξεκύνει μέσα στοὺς στίχους του τὴν
ὀργὴ τῶν θυσιασμένων λαῶν, τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἐ-
πανάσταση τῶν ταπεινῶν τῆς γῆς. Μιὰ ἐπαναστατι-
κὴ πνοὴ περνᾷ ἀπὸ τὰ τραγοῦδια τὸν καὶ τοὺς δίνει
μιὰ ὀλόδροση αἰσθητικότη, τὰ στολίζει με κεινούριες
εἰκόνες καὶ κάποτε τολμηρότατες. Μ' ὅλα ὅμως αὐτὰ
ἡ ἀγάπη του στὴν πατρικὴ γῆ ξεπηδᾷ σὲ στίχους θεο-
μους καὶ συγκινητικούς.

Ὁ λαὸς μου δὲν εἶναι πιά λάβαρο αὐτοκρατορικὸ που
(κιματίζει,
'Αλλὰ ὁ πόνος ἢ δυστυχία καὶ τὸ μῖσος που κρύβεται
στὴ ντροπὴ ἐκείνων που ἔχασαν τὸ πᾶν.

Στὸ ποιηματάκι του «Στὴν Ἀδριατικὴ» τοῦ νιώ-
θει κανεὶς πάλι πὼς ἐπανστατεῖ κατὰ τοῦ πολέμου.

Ἄκουσε, λέει, πὼς βροντᾷ ἡ σκληρὴ φωνὴ τοῦ τρα-
(γοῦδοῦ μὲς.
που ποτὲ δὲ σταματᾷ !
Τὸ πὶὸ ὀμορφο δὲν εἶναι πιά γιὰ τὴν Ἀγάτη.
Εἶναι γιατί σὲ μιὰν ἀγκίδα τοῦ ἡλίου σκοτώνουμε
καὶ πεθαίνουμε νωρίς.

— Στὸ βιβλίο του, «Τὸ βιβλίο τῆς χαράς», ὁ κ.
Μιλίτσιτς μάς δίνει ἕνα πὶὸ ἥσυχο τραγοῦδι. Βρίσκου-
με σ' αὐτὸ τὴ θέρη τῆς ζωῆς καὶ μιὰ δυνατὴ λυρι-
κὴ συμφωνία, που φεύγει ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὸν οὐρανό.
Ὁ κ. Μιλίτσιτς εἶναι ἕνας θαυμασιὸς ρυθμιστής, μιὰ
ψυχὴ υἱοστακόπαθη. Σαίρει πὼς ἡ ἐπικοινωνία με τὴ
φύση εἶναι τὸ μόνο που καταπραίνει τὸ πνεῦμα. Μέσα
στον πρόλογο του ἔχει τὰ θαυμάσια τούτα λόγια :

Ἡ ἡδονὴ εἶναι ἀντάλλαξη τῆς τευπελιᾶς. Ἡ γυ-
νά εἶναι ἡ ἐκφορα τῆς ὑγιεινῆς κ' ἐργατικῆς ζωῆς.
Καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἡθικὴ.

Ἡ ἡδονὴ εἶναι ἀνήθικη. Ἡ χαρὰ ἐξυπνώνει τὴν
ψυχὴ. τὴ φωτίζει με καλοσύνη κὶ ἀγάπη. Ἡ ἡδονὴ
εἶναι ἐγωισμός.

Ὅταν μιὰ ἡλικιὴ μέρα, ἀνέθε σ' ἕνα ψιλὸ μέρας,
ἀν' κοιτάξω πᾶνω καὶ κάτω τὸ στερέωμα, νιώθω πὼς
κάθε δικὴ μου συνείδηση ξεπηγᾷ. Νιώθω πὼς ὁ ἴδιος
μεγάλος νόμος τῆς φύσης ἐπεροῖ μέσα μου, ὅπως
καὶ νόσο μου, κὶ αὐτὸ τὸ αἴσθημα νιοῖζει χαρὰ τὴν
ψυχὴ μου. Ἄν ὑπάρχει ζωὴ ὑστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο,
χωρὶς ἄλλο ἢ χαρὰ αὐτὴ θάνατ' δική μου. Γιατί γιὰ
τὸ ζήσουμε ὀλόγορα, ἡ ἔλξη μᾶς εἶναι ἕνα ἐμπόδιο. Καὶ
κείνος εἶναι τέλειος που κατορθώνει νὰ φτάσει τὴ
θεῖα γὰρὰ, γιατί ἐκείνος νίκησε τὴν ἔλξη: γωοίστημα
πᾶ ἀπ' αὐτὴ καὶ ζεῖ λεύτερος στὴν αἰώνια ἀγάπη.

Καὶ σὺν ἀποστάσει πρὸς τὸν ἄλλον, ὁ κ. Μιλίτσιτς